

“Quaranta-quatre milions cinc-cents
dotze mil cent setanta-set caràcters.
Una investigació sobre el cos de dades”

Treball de Final de Grau en Belles Arts
Curs 2020 - 2021
Tutoritzat per Jordi Morell

Clara Godes Famadas
NIUB 20062420

Departament d'Arts Visuals i Disseny
Facultat de Belles Arts
Universitat de Barcelona

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Resum

El recull i tractament massiu de la informació dels usuaris en la seva interacció amb el món virtual dona lloc a cossos de dades, associats amb cadascuna de les seves identitats. Aquestes dades, però, romanen emmagatzemades en bases de dades lluny dels seus corresponents cossos físics. Aquest treball respon a una voluntat de conèixer el propi cos de dades, la seva extensió i el seu contingut. Mitjançant una investigació sobre aquest, acabo per quantificar-lo i transportar-lo des del medi virtual a un pla físic.

Conceptes: cos de dades, *big data*, datificació, identitat, virtualitat

---

Abstract

The massive collection and processing of user information in their interaction with the virtual world gives rise to data bodies, associated with each of their identities. This data, however, remains stored in databases away from their corresponding physical bodies. This work responds to a desire to know my own data body, its extent and its content. Through research on it, I end up quantifying it and transporting it from the virtual environment to a physical plane.

Key words: data body, big data, datafication, identity, virtuality

Índex

9	INTRODUCCIÓ
11	OBJECTIUS
12	METODOLOGIA
15	ANTECEDENTS
15	Algoritme
16	Data Body
18	MARC CONCEPTUAL
19	Identitat digital
20	Identitat operant (visible)
22	Identitat calculada (no visible)
25	Identitat datificada
28	44.512.177 CARÀCTERS
32	CONCLUSIÓ
33	EPÍLEG
34	REFERÈNCIES
35	IMATGES

Introducció

En un context en el qual els dispositius mòbils ens acompanyen allà on anem, naveguem a diari per Internet, i realitzem moltes de les nostres tasques en línia, encara no som del tot conscients de com les nostres dades són recopilades i mercantilitzades. Aboquem la nostra informació al web sense llegir les condicions de privacitat, ignorant de quina manera les nostres dades ens situen en una situació de vulnerabilitat i configuren la nostra manera de navegar, percebre, actuar.

Aquest treball sorgeix de les següents preguntes inicials:

Què saben els ordinadors de mi? Com està codificada la meva subjectivitat en el seu llenguatge? Com filtren i usen les empreses de telecomunicacions la meva informació? Com és el meu cos de dades?

A partir d'aquests interrogants inicio una investigació basada en les arts, que dona com a resultat la creació d'una obra-instal·lació que vol generar una reflexió entorn de la relació entre la tecnologia i l'ésser humà; el cos de dades, el cos físic i les seves identitats.

Les lectures *Arte Duty Free* (2018), d'Hito Steyerl, i *La furia de las imágenes* (2020), de Joan Fontcuberta són, entre d'altres, les que em van impulsar a treballar en aquesta direcció i a plantejar-me en primer terme aquestes preguntes. Prenen especial rellevància els textos de la filòsofa Alejandra López Gabriélidis, que juguen un paper clau a l'hora d'entendre'n les respostes i elaborar una base teòrica que doti de sentit el projecte.

A partir d'aquí desenvolupo un marc teòric, concebut simultàniament amb l'obra i desglossat en quatre apartats, que fan un recorregut des de la gènesi del cos de dades fins a la relació que té amb el cos físic, passant per les seves condicions existencials. Començo contextualitzant una mica el marc històric actual, en què es desenvolupen els conceptes sobre els quals vull tractar. A continuació, a *Identitat digital* introduixo aquest mateix terme, desglossat per la semiòloga Fanny Georges, ja que és en la seva funció representativa del "jo" en el medi virtual, on concebo l'origen del cos de dades. Seguidament, em

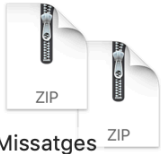
serveixo dels termes introduïts per Georges per parlar de diferents característiques o condicions que fan del cos de dades el que és. A *Identitat operant (visible)* em centro en l'excés de visibilitat que comporta tenir una identitat digital i que per tant fa possible l'existència del cos de dades, així com el seu control i vigilància. Acabo aquest apartat amb una revisió del concepte "privacitat" en el context d'hipervisibilitat en què vivim. A *Identitat calculada (no visible)* faig referència al que es coneix com a *big data* i l'auge de les economies relacionades amb aquest sector, derivat de la promesa de coneixement objectiu que les dades semblen aportar sobre el món. Tanmateix aquesta suposada "objectivitat" pot ser fàcilment posada en qüestió. Per últim, en *Identitat datificada*, acabo per exposar les relacions i els efectes que tenen els nostres cossos de dades en els nostres cossos físics i en la conformació de les nostres identitats.

Pel que fa a l'obra, ha anat variant en forma i concepte a mesura que avançava la investigació. En un inici, vaig relacionar les meves dades amb el concepte de biografia: partint del supòsit que les empreses relacionades amb la computació i les xarxes socials havien estat recopilant les meves dades des de l'inici de la meva autorepresentació en el medi virtual, m'interessava el relat/retrat que aquestes havien fet de mi. Tanmateix, la quantitat de dades amb què em vaig trobar era tan vasta que d'una banda, em quadrava poc amb la idea de biografia, en tant que no era una sintetització de la informació més rellevant de la meua vida, sinó que, molt al contrari de sintetitzar, consistia en un recull immens d'informació personal, xats, fotos, notes de veu, comentaris, *likes*, i altres interaccions diverses relacionades amb un munt d'etiquetes i classificacions sobre el meu perfil de consumidora. En aquest mateix sentit, tota aquesta informació era immensament difícil d'analitzar per mi, tant per la seva extensió com pel llenguatge en què estava escrit. Per un altre costat, al llarg de la recerca, vaig acabar concloent que em semblava molt més lògic i interessant, no tant el contingut concret (i intel·ligible per a mi) del meu cos de dades, sinó poder percebre'l com a unitat, obtenir-ne una experiència sensorial.

A més a més, durant el transcurs d'aquest treball, se'm brinda l'oportunitat de participar en una exposició al centre de producció i de residències artístiques Homesession, que s'ha coordinat des del Grup d'Innovació Docent Consolidat Art, Professi3 i Docència (UB). En aquesta activitat, que es presentarà en el marc d'ArtNou (Barcelona, juliol de 2021), hi participem tres estudiants del Grau en Belles Arts, cotutoritzats per l'artista Helena Vinent. És una experiència que m'ajuda també a desenvolupar el meu projecte, aportant-me nous punts de vista i la possibilitat de poder abordar les reflexions sorgides en el Treball Final de Grau amb la perspectiva d'exposar-les al públic general.

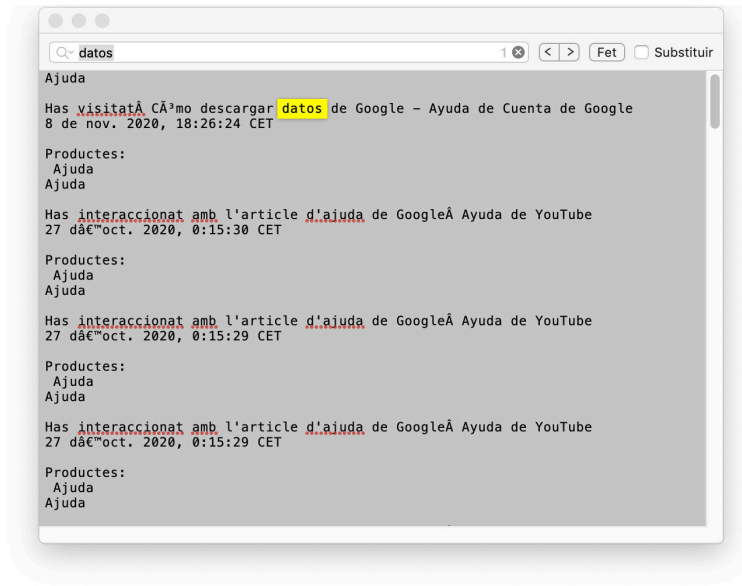
Altres dades.zip

Missatges publicitaris.zip

Calendaris i recordat...loud.zip

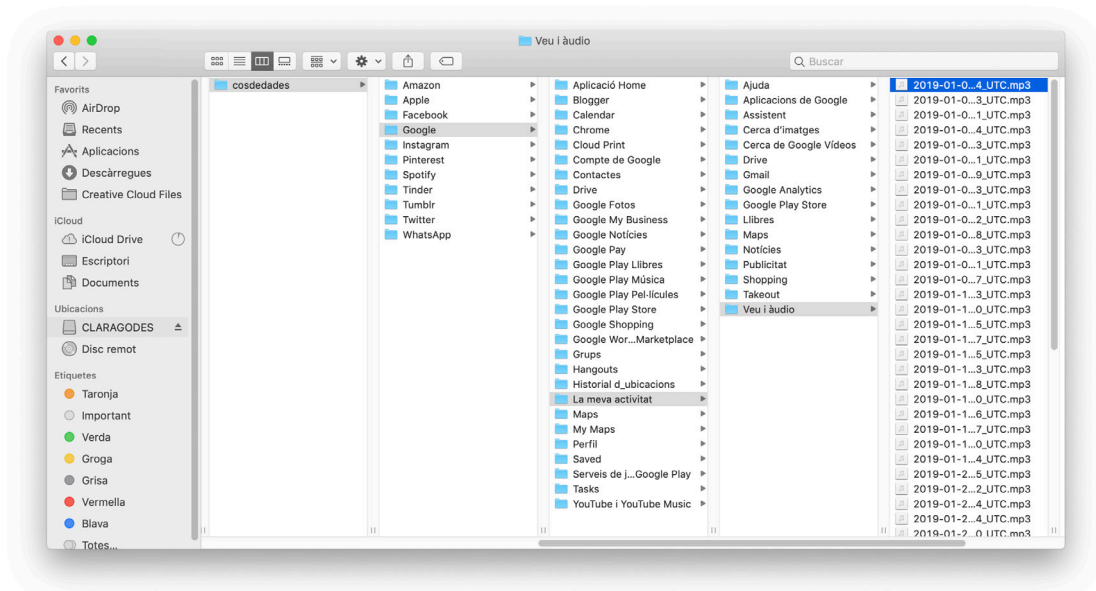
Objectius

L'objectiu general que m'he proposat en aquest treball és aprofundir en la reflexió entorn del concepte del cos de dades –el conjunt d'informació i dades generades automàticament a partir de la interacció de l'usuari amb el món virtual i vinculades a una identitat– i la seva relació amb el cos físic.

Des de l'àmbit artístic/plàstic, i prenent com a punt de partida i element a investigar el meu propi cos de dades, busco obtenir una experiència sensorial d'aquesta extensió de la meua subjectivitat que s'ha anat construint virtualment a través dels anys de manera imperceptible per a mi. Per tant, una altra fita és treure aquest cos de dades de la seva condició de presència absent i portar-lo a un pla físic, per a, en última instància, poder-lo conèixer.

La intenció és col·locar el meu cos de dades, per mitjà d'una instal·lació artística, davant la mirada de l'espectador, per així destapar l'iceberg de codi que s'amaga darrere els usuaris i perfils amb els quals em (re)presento al món *online*, i deixar que aquest segon suport de presència portat al món tangible interactuï amb altres cossos físics. Es preveu que el públic pugui establir una relació entre el meu i els seus propis cossos de dades, malgrat que la informació concreta no és la mateixa per a tothom.

Per una altra banda, des de l'àmbit teòric, l'objectiu és fer una recerca de conceptes que m'ajudin a comprendre els materials amb els quals estic treballant, així com observar les indagacions que ja s'han dut a terme prèviament en aquest camp.

Metodologia

El nexce que estructura tota la meva producció artística és la meva experiència de la realitat, el punt des del qual sento i observo el món, i per tant el que determina allò que em commou. Així doncs, acostumo a partir d'idees que em toquen especialment, i sovint em centro en realitats molt properes a mi, fins i tot, com és el cas, sobre mi mateixa, per després continuar amb una investigació sobre els temes que en són extrapolables. A mesura que avança la investigació, evoluciona el projecte i viceversa.

Intuïció (fer) i investigació (conceptualitzar) són dues parts molt importants de la meva manera de treballar que es van solapant indiscriminadament durant el procés de recerca. Per tant, la realització del marc teòric que acompanya i en el qual es basa l'obra ha sigut una part intrínseca d'aquest procés, fonamental per a l'anàlisi i comprensió dels materials amb què treballava.

Darrerament, una preocupació pel meu propi ús de les xarxes i els objectes digitals m'ha portat a indagar sobre el tema i a orientar el meu treball artístic en aquesta direcció. M'interessa sobretot el paper que juguen les dades, els algorismes, les xarxes socials i els dispositius digitals en la conformació de les nostres identitats i l'impacte que tenen en les nostres vides. Presento, per tant, dos treballs com a antecedents artístics personals per a contextualitzar el punt d'on sorgeix aquest treball de final de grau.

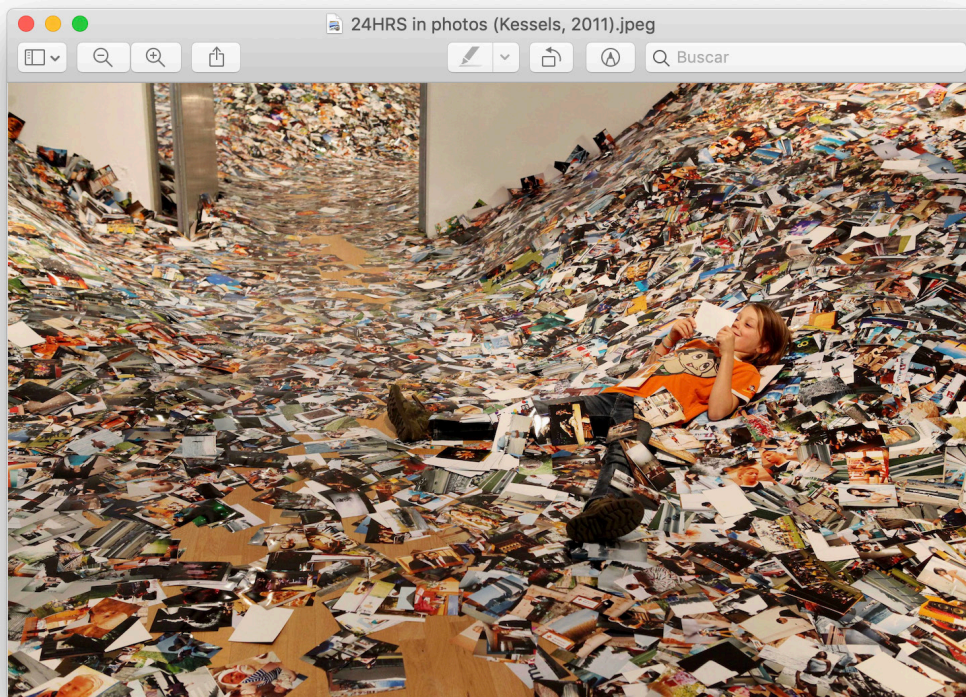
A 44.512.177 caràcters indago en el *big data* i començo fent una petició per accedir a les meves dades, acumulades per les empreses de les quals he utilitzat productes i plataformes en els darrers anys (Amazon, Apple, Facebook, Google, Instagram, Pinterest, Spotify, Tinder, Tumblr, Twitter i WhatsApp). De la mateixa manera que el cos de dades es genera a partir de la recopilació d'informació del cos físic, en aquesta investigació refaig el camí a la inversa, tot recuperant aquestes dades per explorar-les posteriorment.

El que obtinc és tota una sèrie de fitxers de diversa índole distribuïts en múltiples carpetes que contenen material variat; des de registres bastant exhaustius de la meua activitat a etiquetes generalistes associades al meu perfil. Amb la pretensió d'analitzar la informació, trasllado totes les dades a un mateix suport, un sol arxiu que unifica la totalitat del cos de dades, no fragmentat. Tanmateix, l'extensió del cos de dades és tan gran que no només es dificulta la perspectiva d'anàlisi (les possibilitats són múltiples) sinó que ja només el maneig de tal quantitat d'informació és tècnicament complicada per a mi. Finalment obtinc 27.456 pàgines DIN A-4 d'informació.

La inesperada troballa de tantes dades em fa pensar en la instal·lació de l'artista neerlandès Erik Kessels, *Photography in abundance*¹ (2011), en la qual Kessels descarrega i imprimeix la quantitat total de fotografies penjades en la plataforma Flickr durant un període de 24 hores. M'interessa l'efecte d'immensitat que l'autor aconsegueix, i decideixo llavors realitzar una operació semblant, consistent en el trasllat del cos de dades des del medi virtual a un pla físic.

assets

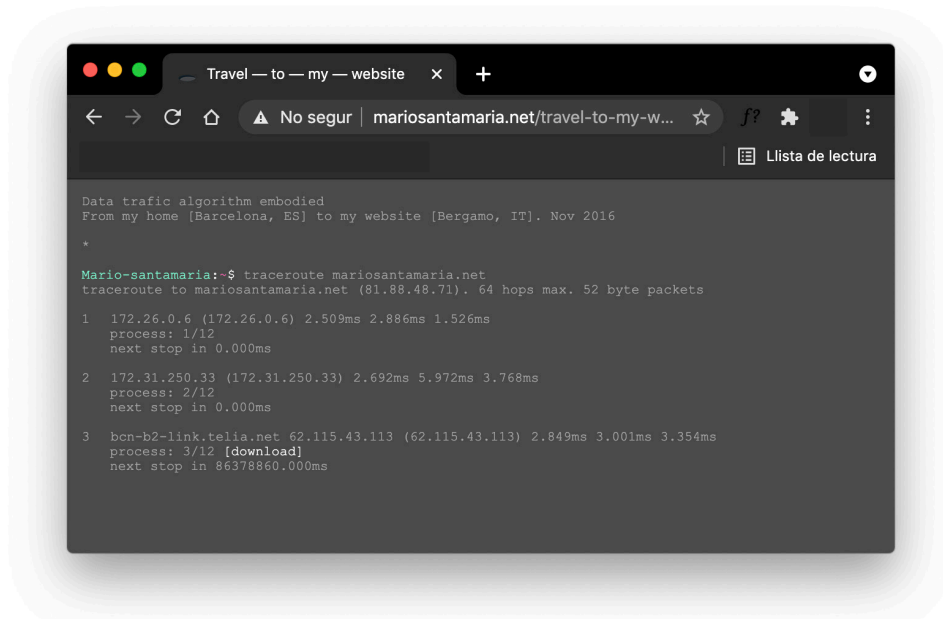

Aquest trasllat també em remet a l'obra de Mario Santamaría². A *Internet tour* (2018), per exemple, Santamaría realitza un exercici de visibilització de les infraestructures existents darrere Internet mitjançant un recorregut turístic,

1 Extret de Foncuberta, 2020, pàg. 25. Per més informació, consultar al web de l'artista: <https://www.erikkessels.com/24hrs-in-photos>

2 <http://www.mariosantamaria.net/>

mentre que a *Travel to my website* (2016), viatja a la seva pàgina web repetint el trajecte de les dades. En el meu cas, però, no sóc jo qui es mou, sinó que ho fan les meves dades.

Tanmateix, l'acció d'imprimir el cos de dades em sembla innecessari –tenint en compte els costos econòmics i ecològics– ja que no m'interessa tant la informació literal que conté, sinó més aviat el volum que ocupa aquesta informació. Per tant, decideixo traduir-la en llibres –el format imprès tradicional– mitjançant una operació que em permet fer l'equivalència entre la seva superfície i la de les 27.456 pàgines. El resultat són 184 llibres que acabo folrant amb algunes de les dades impreses, per tal de donar-los una imatge una mica més unificada i representativa del que simbolitzen.

Pel que fa a la presentació d'aquests llibres, decideixo col·locar-los en una única pila que arriba fins al sostre. D'aquesta manera conservo la sensació d'impenetrabilitat que resulta de la immensa quantitat d'informació que conté el cos de dades, mentre que li dono una forma de columna o estructura, inclosa a l'espai en què es troba. Addicionalment, decideixo passar la informació a un format d'àudio, per tal que les dades no només es puguin veure i tocar, sinó també escoltar. I per últim, acabo per mesurar-lo i quantificar-lo, dues accions que no només m'aporten dades interessants, sinó que constitueixen un intercanvi de papers entre jo i el meu cos de dades.

Durant tot el procés he estat repensant i revisant les meves idees, i he estat alerta a canvis i nous *inputs* que m'han fet redirigir i acotar la meua investigació. En aquest sentit, no contemplo aquest treball tant com una cosa tancada i conclusa, sinó que més aviat el concebo com l'inici d'un fil d'investigació. En aquest cas he estirat d'un fil que m'ha fet pensar en l'existència d'un futur ple de possibilitats i camins a explorar.

Antecedents

Algoritme

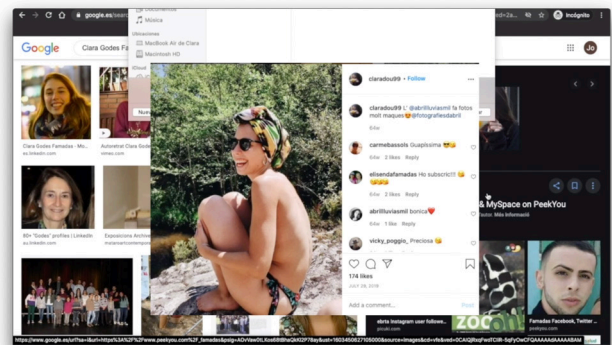
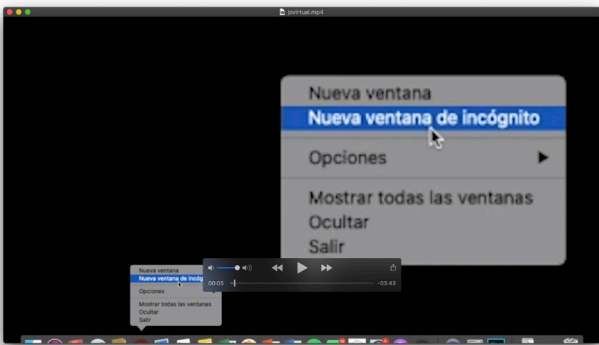
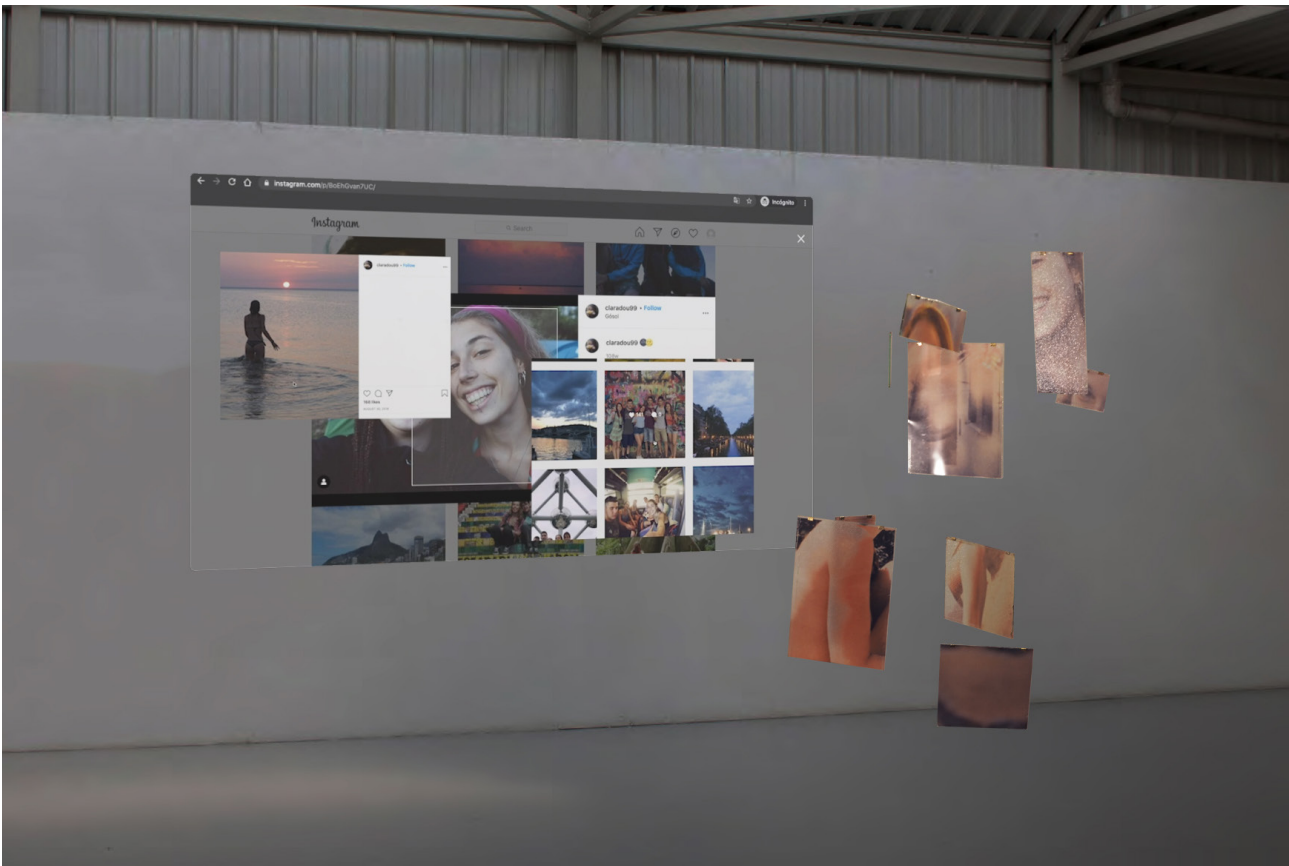
2020

Instal·lació

Fragments de diana impresos, fanzine i mòbil

Amb l'objectiu d'eludir el determinisme tecnològic que suposen els sistemes de publicitat dirigida de les xarxes socials, vaig deixar que durant sis dies altres persones utilitzessin el meu mòbil. Durant aquells dies l'algoritme va detectar canvis en la manera d'obrar dels meus perfils, als quals es va adaptar. El meu perfil de client, doncs va acabar per esborronar-se, desordenar-se.

Vaig documentar el procés amb captures de pantalla, que vaig acabar mapejant en dianes (*targets*). En la instal·lació prevista, hi deixo un mòbil amb accés als meus perfils, perquè l'espectador pugui contribuir a la destrucció del meu perfil de consumidora.

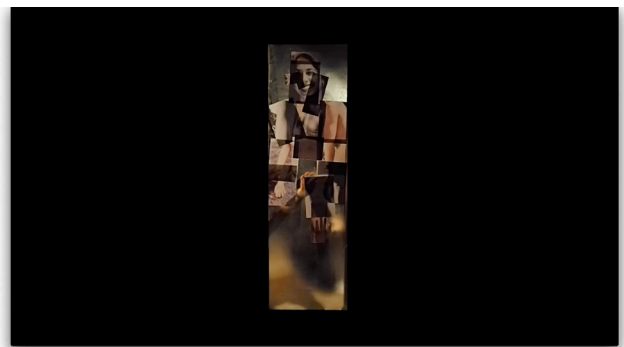
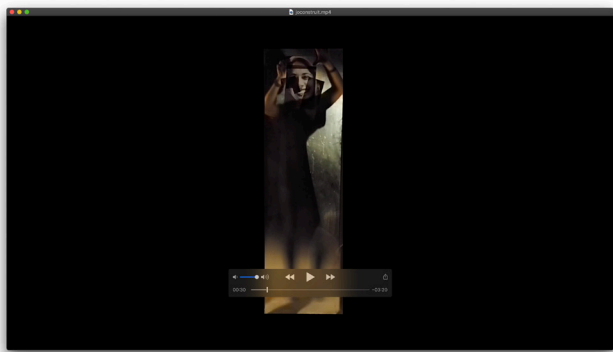
Data Body

2020

Instal·lació

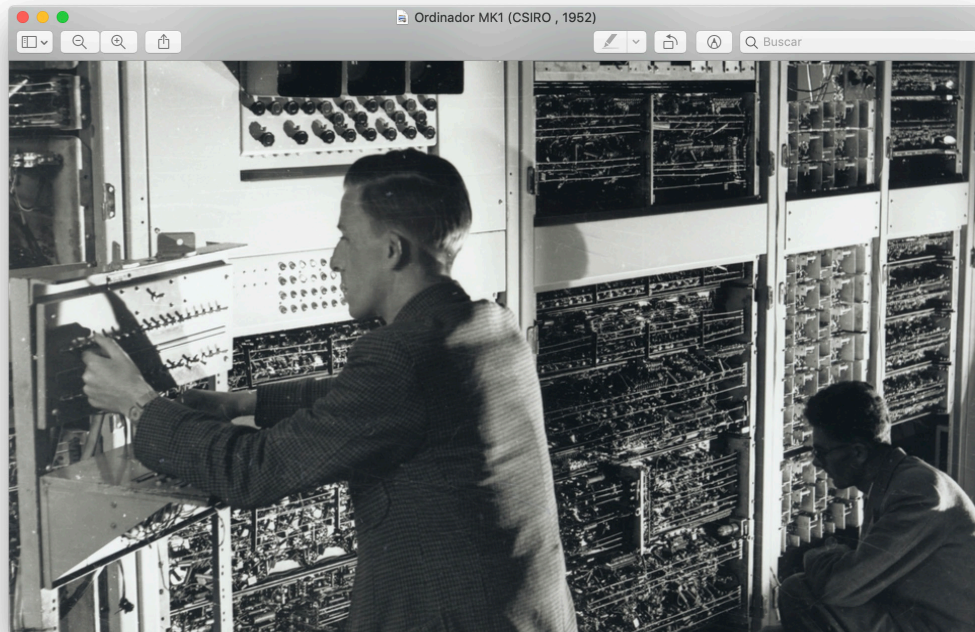
Dos vídeos de 3' 50". Imatges en acetat muntades en vidre.

L'obra parteix d'una investigació sobre l'autorrepresentació i la construcció d'identitats en el medi virtual, on vaig voler fer una reconstrucció del propi cos amb totes les imatges que pogués trobar de mi *online*.

La instal·lació consta de dos vídeos: un de la (re)construcció, i l'altre (des de l'altra banda de la pantalla) de l'acte d'espionatge que vaig dur a terme per obtenir les imatges. Al mig de les dues reproduccions, projectades a costat i costat de la sala, les imatges del cos fragmentat muntades en vidre.

Marc conceptual

La globalització, el consum i l'espectacle són característiques que defineixen els nostres dies, conseqüència, en part, del desenvolupament de la tecnologia. El fotògraf Joan Fontcuberta cita a pensadors com Gilles Lipovetsky o Nicole Aubert per descriure'ns aquest context d'hipermodernitat:

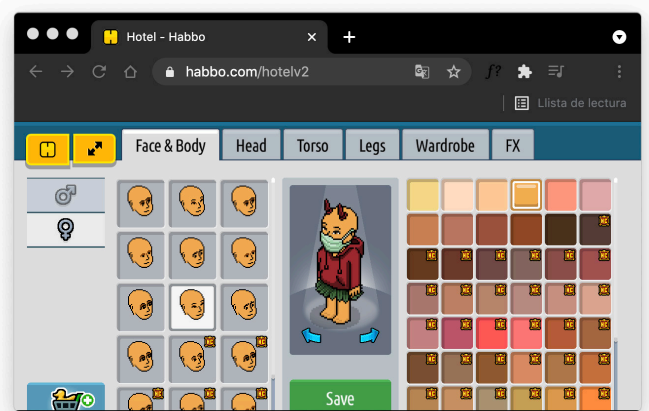
«La sociedad hipermoderna está marcada por el exceso, la flexibilidad y la porosidad de una nueva relación con el espacio y el tiempo, a tenor de la experiencia proporcionada por internet y los medios de comunicación globales. [...] Este episteme que sucede a la posmodernidad en las regiones más desarrolladas del planeta encuentra cobijo en un tecnocapitalismo transnacional y salvaje, cuyos mecanismos socioeconómicos se han atrofiado y engendran nuevas formas de violencia y desigualdad, desde el desempleo masivo hasta el terrorismo internacional.» (Fontcuberta, 2020, pàg. 21)

En aquesta situació, ens servim de la tècnica, que supera i perfecciona les nostres capacitats humanes, per entendre i controlar allò que ens envolta. La tecnologia ha canviat el món, la nostra percepció d'aquest i la manera en què ens hi relacionem. Els cada cop més omnipresents dispositius i objectes digitals ho mesuren, calculen, preveuen i automatitzen tot, convertint-se així en agents mediadors i creadors de realitat. I en la nostra interacció amb aquest entorn digital les persones també acabem sent objecte d'aquestes tasques de mesura, càlcul, previsió, en les quals allò digital s'acaba convertint també en mediador i creador de les nostres persones i les nostres identitats.

Identitat digital

En aquest context de proliferació i perfeccionament de les tecnologies i els objectes digitals, ens traslладem cada cop més a l'espai virtual, realitzant moltes de les activitats de la nostra quotidianitat en línia. Des de les nostres habitacions pròpies connectades –tal com ens descriu la Remedios Zafra– podem estar i ser presents al món sense exposar la fragilitat dels nostres cossos. Un món que per altra banda se'ns presenta com un cúmulo d'imatges procedents dels mitjans en les quals, com diu l'autora, reverbera la por a l'accident, la crisi, l'atemptat, la malaltia globalitzada o l'agent climàtic advers. (Zafra, 2010)

Per tal de navegar per aquests espais connectats ens creem perfils, usuaris, comptes i avatars, que funcionen com a intermediaris de les nostres vides virtuals i en els quals ens desdoble, bolcant-hi gran part de les nostres subjectivitats. Tota la nostra interacció amb la virtualitat queda registrada conformant una identitat digital que funciona com un suport més del nostre “jo”, de la nostra presència.

La semiòloga francesa Fanny Georges ens parla de l'“hexis³ digital” (Georges, 2008), i el desglossa en tres dimensions: la identitat declarativa, introduïda directament per l'usuari; la identitat operant, resultat de la interacció en línia i la identitat calculada, produïda per un tractament automàtic de les dades obtingudes. Així doncs, la nostra identitat digital es va construint en base a la descripció que fem de nosaltres mateixos (sigui real o no), la nostra activitat al web (social, productiva) i els càlculs automàtics associats a nosaltres i la nostra activitat. Aquells signes permanents constitueixen l'eix central al voltant del qual s'agrupen els altres, que actualitzen constantment la representació d'un mateix. Georges (2008) ho compara amb un cotó de sucre (*barbe-à-papa*), i ens recorda la metàfora del sociòleg canadenc Erving Goffman: una substància enganxosa a la qual s'afegeixen constantment nous detalls biogràfics.

En l'acció de socialització, el web 2.0 requereix de l'activitat constant de l'usuari per estar present, per ser visible per als altres usuaris. La identitat declarativa, doncs, perd importància en favor de la identitat operant i la calculada, en tant que serà la nostra interacció continuada la que ens permetrà seguir “existent” per als altres en el món *online*.

---

3 El terme *hexis* és un concepte aristotèlic, traduït al llatí com a *habitus* pel filòsof Boeci. Fa referència a una manera d'obrar o una disposició relativament estable, per exemple la salut, el coneixement o el caràcter d'una persona. Per a més informació: <https://es.wikipedia.org/wiki/Habitus>

Identitat operant (visible)

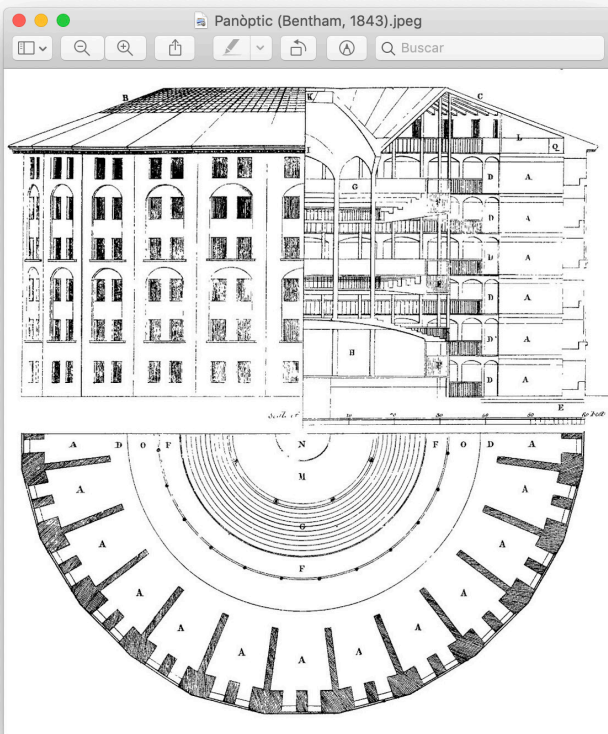
La popularització de les xarxes socials en les últimes dècades ha promogut en els seus usuaris hàbits de socialització *online* que els impulsen a reduir la seva presència a una imatge, a captar el seu entorn pròxim i a ells mateixos, a exterioritzar constantment els seus pensaments, inclinacions i gustos i compartir-ho en línia (López Gabrielidis, 2015). En un context on la càmera, la pantalla i la imatge són omnipresents ens hem acostumat a estar davant l'objectiu fotogràfic.

Avui en dia sembla haver-hi un fort vincle entre la visibilitat i l'existència. Donat que en l'espai virtual tothom hi té cabuda, existeix un cert prestigi associat a aquells que aconsegueixen reunir l'atenció de moltes mirades, una audiència que, per altra banda, genera riquesa. «Una nueva categoría se posiciona en los últimos años como élite de la cultura digital: los más visibles.» (Zafra, 2010, pàg. 66)

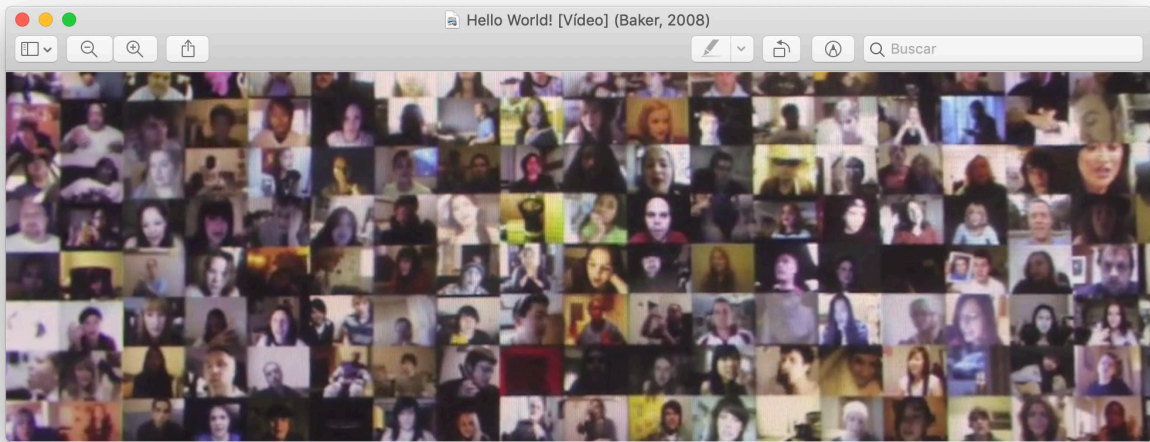
Aquest excés de visibilitat ens col·loca en una situació desavantatjosa i de vulnerabilitat davant la vigilància i el control potencials que es poden exercir sobre nosaltres. I l'objecte digital potencia i afavoreix aquesta vigilància i control. D'una banda, perquè augmenta i perfecciona les capacitats humanes, i de l'altra, perquè objectiva i despersonalitza l'acte de visió. «En efecto, si aquél que ve es un objeto, entonces el poder que mira y se sirve de estas imágenes derivadas de una visión maquínica, puede ejercer a sus anchas la vigilancia sin ser localizado como "sujeto responsable" de ello» (López Gabrielidis, 2015, pàg. 484). El cas Snowden evidenciava el 2013 l'abast de la vigilància massiva d'Internet arreu del món.

En aquest sentit, sovint s'ha comparat Internet amb un panòptic digital o electrònic. Aquest dispositiu de vigilància va ser proposat pel filòsof francès Michel Foucault a *Vigilar i Castigar* (1974) per explicar les formes de control de les societats disciplinàries del segle XIX.

El panòptic, construcció ideada pel filòsof utilitarista Jeremy Bentham, consisteix en un model de presó en el qual des d'una torre central es poden controlar totes les cel·les situades en una construcció perifèrica, amb forma d'anell, de forma que els presoners poden ser vistos permanentment sense veure qui els vigila. D'aquesta manera, l'exposició constant a la mirada fa que es perpetui el funcionament del poder, sense que necessàriament hi hagi una persona vigilant.

Tanmateix, en els segles XX i XXI les formes de poder passen de ser estructures rígides localitzables a adoptar formes líquides, flexibles i desterritorialitzades. Zygmunt Bauman proposa el model sinòptic del sociòleg Thomas Mathiesen (Bauman, 1999, en López Gabrielidis, 2018), en el qual, per a exercir el poder, és la majoria qui observa la minoria, a través dels mitjans massius de comunicació. Aquest dispositiu utilitza la seducció en comptes de la coerció per a exercir el control, col·locant el referent davant la mirada del subjecte espectador, que reproduïx els patrons que difon el poder. Però el web 2.0 i les xarxes socials treuen el subjecte de la posició de simple espectador, involucrant-lo en el joc de mirar i ser mirat. Aquests nous mecanismes d'auto-vigilància intersubjectiva, en els quals es dilueixen el subjecte observat i l'agent que exerceix la vigilància, són anomenats "anfisínòptics"⁴ per Gabrielidis, els quals, remarca, segueixen coexistint amb els antics mecanismes de control.

En el context d'hipervisibilitat en què vivim, doncs, cal revisar el concepte de privacitat en el confrontament del problema de la vigilància. Les persones avui en dia tenim la voluntat de fer-nos més visibles, compartir més, connectar més, però conservar la privacitat no ha d'implicar necessàriament perdre aquesta visibilitat, sinó tenir la possibilitat d'escollir qui té accés al que compartim *online*, a la informació que deixem mentre naveguem. Malgrat que normalment hem d'acceptar les "galetes" i les condicions d'ús, habitualment els documents explicatius són excessivament llargs i s'acaben passant per alt. I de totes maneres, l'ús concret que es farà de la informació en cada cas tampoc hi està especificat.

Calvin Gotlieb (1996, citat a López Gabrielidis, 2015, pàg. 495) distingeix entre els conceptes de privacitat, confidencialitat i seguretat. El primer és un concepte social, cultural i legal que varia d'un país a un altre. El segon fa referència a les regles segons les quals es gestionen les dades. I el tercer assenyala

---

4 Anfi- és un prefix procedent del grec que significa cap ambdós costats. Per més informació: <https://dle.rae.es/anfi->

la infraestructura tècnica necessària per a la correcta confidencialitat. L'autor considera que és un error centrar-se en la privacitat, ja que moltes vegades s'acaba sacrificant en favor de qualsevol compensació o benefici existent. Resulta més adequat, doncs, ressaltar els conceptes de confidencialitat i seguretat davant la manca de privacitat. El problema s'ha d'enfocar de manera legal: «*así como existen derechos relativos a nuestro cuerpo, deberíamos comenzar a pensar en derechos que nos garanticen potestad sobre nuestro cuerpo de datos, nuestro "I-Data".*» (López Gabrielidis, 2015, pàg. 497).

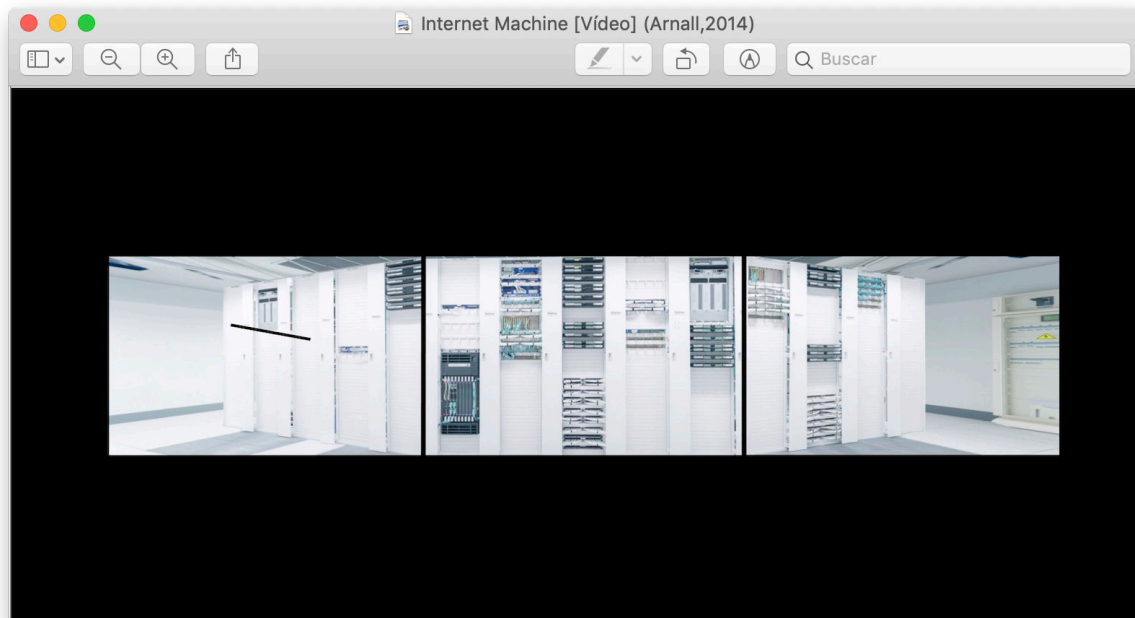

Identitat calculada (no visible)

El desenvolupament de la computació fa que cada cop puguem emmagatzemar més informació en un espai cada cop més reduït i de manera més econòmica. I aquesta habilitat, segons el columnista del *New York Times* David Brooks, comporta certs supòsits culturals: «[...] *that everything that can be measured should be measured; that data is a transparent and reliable lens that allows us to filter out emotionalism and ideology; that data will help us do remarkable things.*»⁵ (Brooks, 2013)

Davant la complexitat de la realitat, la tecnologia es presenta com una màquina de coneixement, operant un procés de sintetització en valors que després analitza, buscant patrons o relacions que passen desapercebudes a l'ull humà. La fe en les dades com a element de racionalitat ens porta a emmagatzemar-les per principi. El creixent volum de dades, però, fa que cada cop sigui més complicat processar-les, analitzar-les i extreure'n informació valuosa,

5 «[...] que tot allò que pot ser mesurat hauria de ser mesurat, que les dades són una lent transparent i fiable que ens permet filtrar l'emotivitat i la ideologia, que les dades ens ajudaran a fer coses notables.» (traducció de l'autora)

cosa que ha donat lloc a l'aparició de nous camps de coneixement, pràctiques i professions, com l'analista de dades o el *data mining*. D'aquesta manera, la nostra manera d'abordar el món es basa cada cop més en una lògica calculada i quantificada a través de màquines, en la mesura discreta de la realitat i la seva digitalització sistemàtica. (López Gabrielidis, 2018)

Les persones som també objectes d'aquesta digitalització. En l'entorn virtual tota interacció, pel fet de ser a través de màquines, és rastrejable, deixa una petja o un rastre sobre el qual és possible tornar: el dispositiu des d'on ens hem connectat, el lloc, l'hora, durant quant de temps, etc. La classificació i cerca de patrons en aquestes dades poden convertir-se en informació valuosa sobre el perfil dels usuaris i els seus hàbits. Els llocs web i les xarxes socials estan sovint estructurades segons l'interès mercantil d'unes quantes companyies de telecomunicacions, màrqueting i tecnologies en les quals la matèria primera dels seus negocis és aquesta informació: es recopilen les dades de les usuàries per tal d'identificar-les amb un perfil de client concret i venen els seus serveis de publicitat dirigida.

Tanmateix aquesta suposada objectivitat i transparència de les dades ha sigut qüestionada diverses vegades. El filòsof Byung-Chul Han, per una banda, ens recorda que la transparència no és igual a la veritat:

«Más información o una acumulación de información por sí sola no es ninguna verdad. Le falta la dirección, a saber, el sentido. [...] La hiperinformación y la hipercomunicación dan testimonio de la falta de verdad, e incluso de la falta de ser. Más información, más comunicación no elimina la fundamental imprecisión del todo. Más bien la agrava.» (Han, 2013)

El feminisme de dades, per altra banda, exposa que els sistemes automàtics amb què es tracten les dades reforcen les desigualtats de poder existents en el món, i que sovint presenten biaixos sexistes, racistes i classistes:

«[...] el traductor de Google reproduce estereotipos al traducir idiomas que usan género neutro; el algoritmo de selección de personal de Amazon penaliza los currículums que contienen la palabra “mujer”; buscar nombres afroamericanos aumenta las probabilidades de recibir anuncios de registros de arrestos u ofertas de tarjetas de crédito de alto interés... ». (Navarro, 2021)

El filòsof Toni Navarro recorda que quan es produeix coneixement, es fa sempre des d'un punt de vista determinat, i que quan aquest es presenta com a neutral, vol dir que és el posicionament dominant o hegemònic. De la mateixa manera que la simple acció d'enquadrar fa la fotografia irremeiablement subjectiva, en el tractament de dades hi ha sempre un camp (aquella informació considerada valuosa) i un fora de camp (aquella informació descartada) que

responen a una intenció o una finalitat concretes. Per tant, remarca que cal tenir en compte el context en el qual s'ha produït la informació: «Por ello, el feminismo de datos remarca la importancia de adoptar el pluralismo epistemológico en la ciencia de datos, incluyendo una multiplicidad de perspectivas y voces en todas las etapas del proceso» (Navarro, 2021).

En aquesta mateixa línia, l'artista Hito Steyerl ens parla d'apofènia⁶ i de dades brutes, també amb múltiples exemples en què les dades i la seva anàlisi van acabar resultant informacions errònies. (Steyerl, 2018). La no-singularització i el tractament massiu de la informació fa que dades incorrectes, falses, duplicades o obsoletes siguin preses com a veritables. Malauradament, sovint s'ignora que els patrons són projeccions de la realitat, no la realitat mateixa.

«En la práctica, nos volvemos coextensivos con las constelaciones de datos que proyectamos. Los puntajes sociales de todo tipo –de crédito, académicos, de riesgo–, así como también las observaciones militares y comerciales de patrones vitales, impactan en las vidas reales de personas reales, reformando y radicalizando las jerarquías sociales a través de rankings, filtros y clasificaciones.» (Steyerl, 2018, pàg. 87)

6 L'apofènia és un biaix cognitiu que provoca que es vegin significats, patrons o connexions ocultes en successos aleatoris d'esdeveniments o en dades aparentment sense sentit. Per més informació: <https://es.wikipedia.org/wiki/Apofenia>

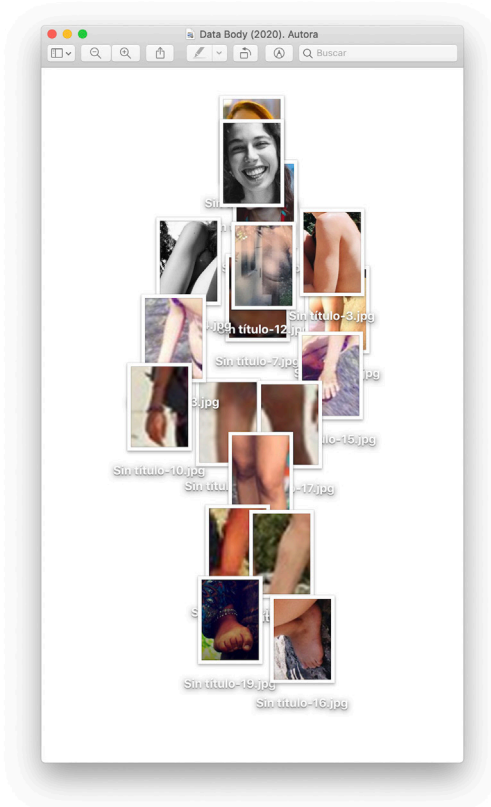
Identitat datificada

El fenomen del *big data* i l'impacte d'aquestes dades massives en la realitat estan estretament lligades amb el que Alejandra López Gabrielidis anomena “datificació”. Més enllà de la traducció del subjecte a llenguatge binari –la qual cosa es correspondria amb la digitalització– la datificació implica la integració d'aquesta informació en bases de dades, on és analitzada, catalogada, connectada i interpretada per algoritmes.

«En este sentido, la imagen de un árbol que muestra una fotografía digital, en cuanto pura información visual, se corresponde con un fenómeno de digitalización del árbol. Los metadatos, que nos informan acerca del lugar donde se tomó la fotografía, el día, la hora, la cámara que se utilizó, etc., se corresponden con el fenómeno de datificación.» (López Gabrielidis, 2015, pàg. 479)

Com a conseqüència de la datificació de la nostra subjectivitat, es crea un “jo datificat”, que incrementa i distribueix la nostra presència. El subjecte deixa d'existir com una entitat definida i singular per trobar-se fragmentat i multiplicat en diversos nodes d'informació connectats, accessible en línia des de qualsevol punt del món i a qualsevol hora, tant per altres subjectes com per altres objectes digitals (López Gabrielidis, 2017). La nostra identitat digital continua sent i existint fins i tot quan ens trobem desconnectats, o allà on creïem que l'havíem eliminada.

El “jo datificat” o cos de dades funciona com un suport més de presència, juntament amb el cos de carn i ossos. L'individu contemporani conviu, per tant, amb dues realitats que se superposen, la física i la virtual, que són summament diferents una de l'altra. Davant les limitacions del nostre cos físic, el nostre cos de dades ens supera i desborda. Mentre un està lligat a l'ara i aquí, l'altre pot ser a tot arreu i a totes hores; mentre l'un té una aparença concreta, l'altre pot editar-se i metamorfosar en qualsevol cosa, etc. Els dos suports de presència no aconsegueixen articular-se de manera equilibrada, i això comporta un cert despotisme del “jo datificat” enfront al “jo-físic” (López Gabrielidis, 2017). Com a conseqüència, no només els nostres cossos es datifiquen sinó que a la vegada, allò virtual-digital es materialitza.

«[...] the data body not only claims to have ontological privilege, but actually does have it. What your data body says about you is more real than what you say about yourself. The data body is the body by which you are judged in society, and the body that dictates your status in the social world.»⁷ (Critical Art Ensemble 2001, pàg. 35-36)

El conjunt d'informació que bolquem en línia –tant aquells continguts que pengem conscientment com les traces que deixem inconscientment– és tan vast que som incapaços d'interpretar-la i donar-li un sentit. Per fer-ho necessitem l'ajuda de la tècnica, d'algoritmes i de la intel·ligència artificial, i per tant, segons Gabrielidis, l'home acaba delegant la tasca hermenèutica⁸ de si mateix en els propis objectes digitals. «Esta tarea interpretativa determina las posibilidades de ser y de “devenir” del sujeto. De esta forma, a los cuerpos se les arrebatan su autonomía socavando su dimensión intencional. Mientras los hombres se “objetualizan, los objetos se “subjetivizan”.» (López Gabrielidis, 2017, pàg. 100-101)

Per altra banda, el teòric dels mitjans de comunicació Sun-ha Hong sosté que aquest cos compost de dades, que habita en bases de dades corporatives o governamentals i que té una funció representativa en contextos judicials, co-

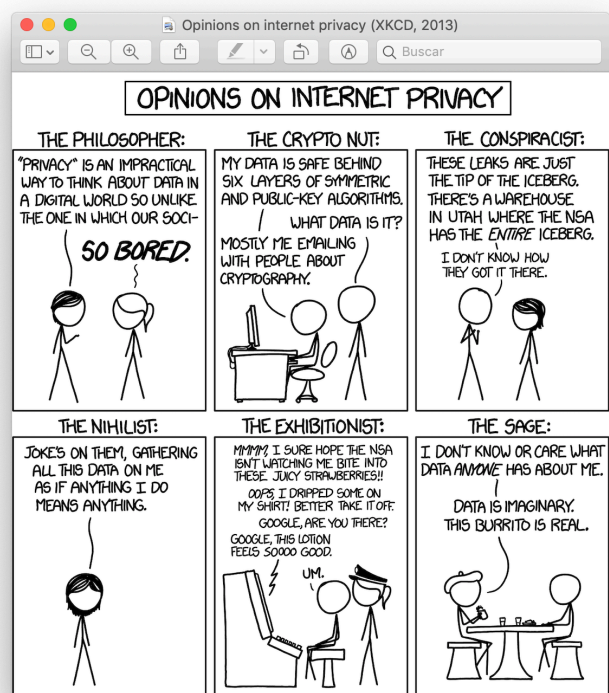
---

7 «[...] el cos de dades no només afirma tenir un privilegi ontològic, sinó que en realitat el té. El que diu el teu cos de dades sobre tu és més real que el que dius sobre tu mateix. El cos de dades és el cos pel qual se't jutja en la societat, i el cos que dictamina el teu estatus al món social.» (traducció de l'autora)

8 L'hermenèutica és la ciència d'interpretació dels textos, especialment aquells textos sagrats. Per més informació: <https://dle.rae.es/hermen%C3%A9utica>

mercials i altres, està cada cop més ocult i separat del nostre “cos d’actuació” (cos físic). Tot i que som constantment alertats de la manca de privacitat en línia i de l’explotació de les nostres dades, no acabem de percebre mai del tot com es duen a terme aquests processos. A la vegada que s’obre un debat públic sobre els perills de la xarxa i el poder algorítmic, els nostres cossos de dades romanen ocults, i l’aparell tecnològic que existeix darrere de metàfores com “núvol” o “xarxa” se’ns presenta com remot, incompreensible i inabastable. Aquesta opacitat del cos de dades, que se’ns imposa com una presència absent, implica segons l’autor un sentiment d’ansietat i la seva desautorització, produint una “paranoia perifèrica” com a marc afectiu dominant de presència. (Hong, 2015)

La paranoia perifèrica, incorporada pel subjecte com un lleu sentiment de sospita en la manera de percebre el món que l’envolta, té algunes conseqüències d’actitud i de conducta, com el desenvolupament d’una resposta cínica i irònica: “intueixo que no puc fer res al respecte de l’existència del cos de dades i el seu monitoreig i per tant, amb prou feines faig quelcom per protegir la meua privacitat; com a mínim, sé què és el que està passant.” D’aquesta manera, restem alienats del nostre cos de dades, no tant per manca d’informació, sinó a causa d’un problema d’asimetria afectiva: acceptem una pèrdua de privacitat que no acabem de sentir, a canvi d’un guany en forma d’experiència personalitzada al web, que el nostre cos físic sí percep.

«The identifications that make us as subjects online are becoming more opaque and buried, away from our individual vantage points and removed from most forms of critical participation. They are increasingly finding mediation outside the realm of traditional political intervention and inside the black boxes of search engines and algorithmic inference systems (Becker and Stalder, 2009)»⁹. (Cheney-Lippold, 2011, pàg 176)

9 «Les identifications que ens converteixen en subjectes en línia són cada cop més opaques i enterrades, lluny dels nostres punts de vista i eliminades de la majoria de formes de participació crítica. Cada cop troben més mediació fora de l'àmbit de la intervenció política tradicional i dins de les caixes negres dels motors de cerca i dels sistemes d'inferència algorítmica.» (traducció de l'autora)

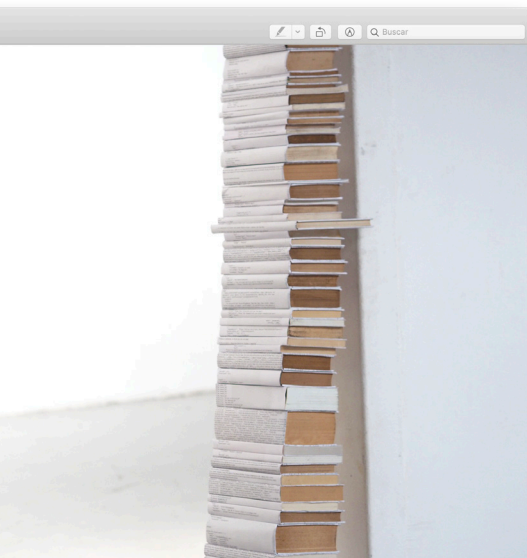
44.512.177
caràcters

2021

Instal·lació

Llibres i arxius sonors

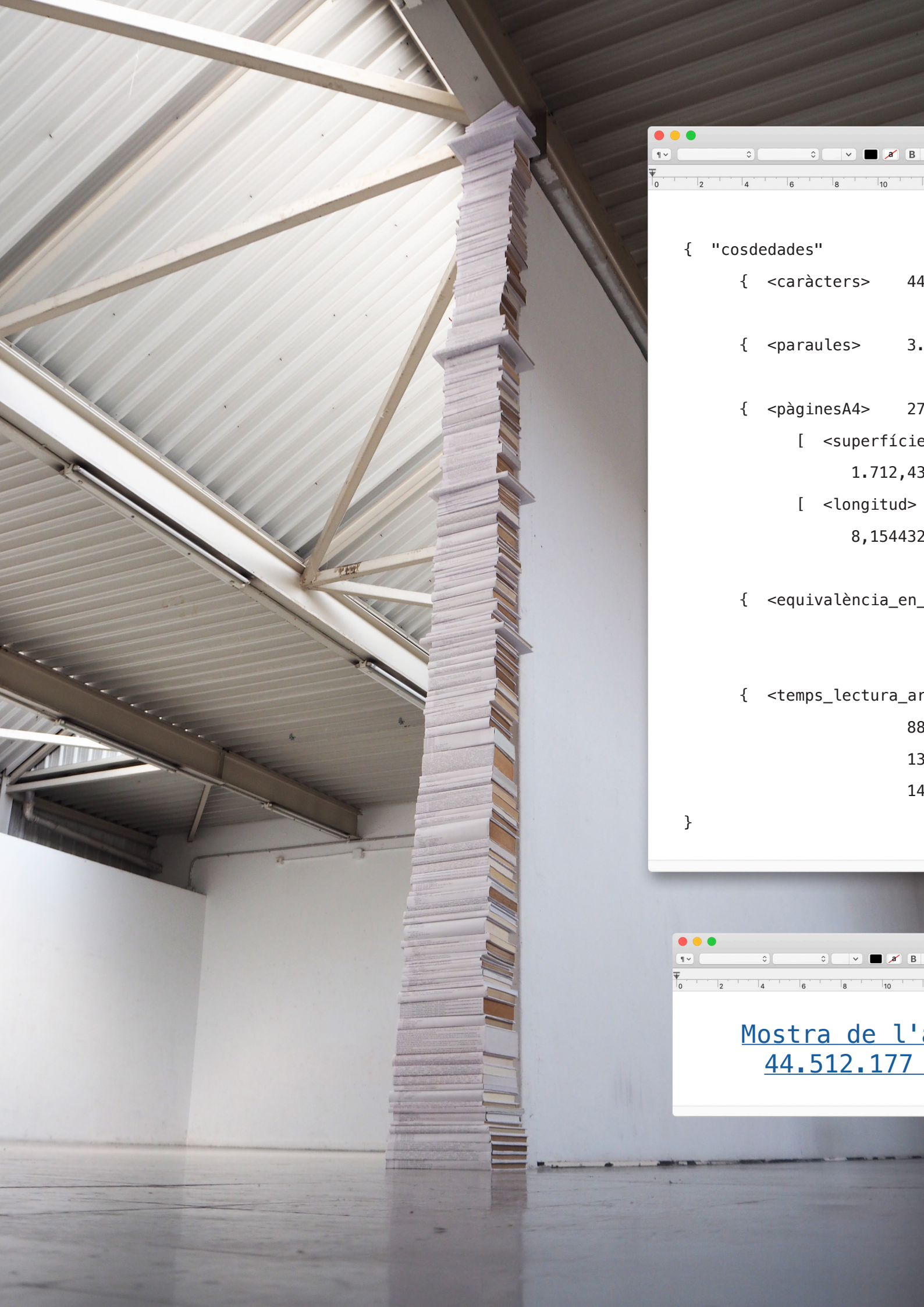

Des de diversos àmbits s'ha teoritzat sobre el cos de dades: el conjunt d'informació que és automàticament recopilada de les persones en la seva interacció amb el món virtual, seguint diversos objectius (econòmics, predictius, de control, informatius... etc.). Però tot i que l'existència d'aquest és més o menys coneguda per tothom, conformant el centre de debats com el de la privacitat, el control o els usos de les dades, el cos de dades resta allunyat i separat de nosaltres. Heu vist mai el vostre cos de dades? Jo no.

Partint d'aquesta inquietud inicio una investigació per conèixer el propi cos de dades. Com és? Què diu de mi? Com afecta la seva existència a la meva? Donat que és el meu segon suport de presència, representació de mi mateixa en el medi virtual, mirar al cos de dades és com mirar-se en un mirall?

44.512.177 caràcters respon a la voluntat d'obtenir una experiència sensorial del propi cos de dades, mitjançant el seu trasllat des del medi virtual al pla físic. El seu contingut és traduït en llibres i recitat automàticament, per tal que pugui ser vist, tocat, escoltat. Acompanyant el cos de dades, les seves pròpies dades, la seva existència quantificada.


```
{ "cosdedades"  
  { <caràcters> 44  
  
  { <paraules> 3.  
  
  { <pàginesA4> 27  
    [ <superfície>  
      1.712,43  
    [ <longitud>  
      8,154432  
  
  { <equivalència_en_<br>  
  
  { <temps_lectura_ar<br>  
      88  
      13  
      14  
  }  
}
```

[Mostra de l'](#)
[44.512.177](#)

```
I U [text formatting icons]
12 14 16 18 20 22
.512.177 },
998.137 },
.456 ,
>
072 m2 ],
Km ],
llibres>
184 },
xius_sonors>
dies,
hores,
minuts },
```

```
I U [text formatting icons]
12 14 16 18 20 22
arxiu sonor
caràcters
```

```
1 "sonors"
1 "sonors" 18,322,177 1
1 "sonors" 1,512,177 1
1 "sonors" 1,998,137 1
1 "sonors" 1,456 1
1 "sonors" 0,072 m2 1
1 "sonors" Km 1
1 "sonors" 184 1
1 "sonors" xius_sonors 1
1 "sonors" dies 1
1 "sonors" hores 1
1 "sonors" minuts 1
```


Conclusió

El desenvolupament i l'expansió d'Internet ha transformat el nostre món i la nostra manera d'habitar-lo a tots els nivells, per acabar transformant-nos a nosaltres mateixos. La nostra interacció amb el medi virtual i els dispositius digitals és tan estreta que aquests juguen un paper cabdal en la nostra relació amb la realitat externa i en la mediació dels nostres “jos”.

44.512.177 caràcters és una mirada cap a un dels elements que formen part d'aquest entramat de realitat física i realitat virtual: el cos de dades. Aquesta entitat, que no només té una funció representativa en el medi virtual sinó que també influeix directament en els nostres individus físics, era desconeguda per a mi, en la seva condició de presència absent. Per tant he decidit orientar la meva investigació a conèixer-la tot traslladant-la al pla físic. El meu cos de dades ha resultat ser una abstracció tan general i concreta a la vegada de mi mateixa que hi he acabat tenint una relació contradictòria: des de l'estranyesa de no reconèixer-m'hi, a la sorpresa de retrobar-hi extensament detallats certs episodis del meu passat.

Durant la realització d'aquest projecte he anat trobant certes qüestions que m'han portat a reflexionar i revisar el meu treball. Per una banda, tot i que he intentat recuperar la major quantitat de dades possibles, sóc conscient que el que presento no és la totalitat estricta del meu cos de dades. Existeixen dades i informació sobre mi en arxius i bases de dades a les quals no hi tinc accés o aquest és molt complicat: des de bases de dades governamentals o historials clínics i hospitalaris a fitxes de client d'innombrables negocis els serveis dels quals he utilitzat (com, per exemple, l'autoescola). Per tant he limitat la cerca de dades a les plataformes i xarxes socials.

Per altra banda, la formalització en llibres m'ha servit per poder copsar la magnitud de la quantitat de dades però també es presenta com un suport problemàtic, en tant que el llibre té una connotació molt pròpia. L'ús de llibres reciclats ha fet que el format dels llibres sigui heterogeni, i que es vegi en les seves pàgines que cadascun té un origen i una història molt diferents. Tot i que no em desagrada, aquests factors no acaben d'acompanyar la meva intenció de realitzar una representació d'un element tan estèril, calculat, despersonalitzat com és el cos de dades.

La decisió d'instal·lar-los apilats en una única columna no només m'ha servit per evidenciar la magnitud de l'extensió del cos de dades, sinó també donar-li forma d'estructura. Una estructura que es relaciona amb l'espai com si fos un element arquitectural més, i que trobo que té una significació important per al que representa: l'arranjament d'una part d'una construcció molt més extensa (*big data*). En aquesta decisió, però, hi ha tingut molt a veure l'espai amb què treballava –la coincidència d'alçades– i penso que l'obra pot prendre múltiples disposicions depenent de l'espai on hagi de ser instal·lada.

El resultat de *44.512.177 caràcters* és satisfactori per a mi, ha sigut un treball intens que no només ha evolucionat amb mi, sinó que també suposa una fi (de l'etapa universitària) i molts inicis (de l'etapa post-universitària, d'altres múltiples recerques i investigacions).

Epíleg

44.512.177 caràcters no s'acaba com a Treball Final de Grau, sinó que, tal com explico a Metodologia, el concebo com l'inici d'un fil d'investigació. Aquest fil investigatiu, de moment continuarà en el marc d'ArtNou, en l'exposició "Després de tot, arribar a res" al centre de producció i de residències artístiques Homesession, on he tingut l'oportunitat de participar amb dos companys estudiants del Grau en Belles Arts i amb el seguiment fet per l'artista Helena Vinent. Aquesta activitat serà una bona ocasió per avançar el projecte i, alhora, mostrar-ho en un context professional i al públic general.

articles

imatges

llibres

vídeos

Referències

Brooks, D. (2013, 4 de febrer). The Philosophy of data. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2013/02/05/opinion/brooks-the-philosophy-of-data.html>

Cheney-Lippold, J. (2011). A new Algorithmic Identity. Soft Biopolitics and the modulation of control. *Theory, Culture & Society*, Vol. 28(6): 164-181. <https://temascontemporaneosdotorg.files.wordpress.com/2016/02/cheneylippold-a-new-algorithmic-identity-soft-biopolitics-and-the-modulation-of-control.pdf>

Critical Art Ensemble (2001). Chapter 2 The Mythology of Terrorism on the Net. *Digital Resistance*, pàg. 28 - 37. <http://critical-art.net/books/digital/tact2.pdf>

Fontcuberta, J. (2020). *La furia de las imágenes. Notas sobre la postfotografía*. Galaxia Gutenberg

Georges, F. (2008). L'identité numérique dans le web 2.0. *Le mensuel de l'Université*, núm. 27. http://fannygeorges.free.fr/doc/georgesf_mensueluniversite.pdf

Han, B. (2013). *La sociedad de la transparencia*, Herder Editorial

Hong, S.- ha. (2015). Presence, or the sense of being-there and being-with in the new media society. *First Monday*, 20(10). <https://doi.org/10.5210/fm.v20i10.5932>

López Gabrielidis, A. (2015). Régimen de visibilidad y vigilancia en la era de la Identidad Digital. *Revista Teknocultura*, vol. 12, núm. 3, pàg. 473-499. <https://revistas.ucm.es/index.php/TEKN/article/view/50385/47837>

López Gabrielidis, A. (2017). Las fronteras del cuerpo y del objeto digital en la subjetividad contemporánea. *Logos e historia*, vol. 6 - 2017: *Las fronteras del presente filosófico*, pàg. 79 - 101. http://www.alejandralopezgabrielidis.com/pdfs/las_fronteras_del_cuerpo_y_el_objeto_tecnico.pdf

López Gabrielidis, A. (2018). Transparencia y sospecha, *Revista Arquine* núm. 85, *Vidrio. Glass*, pàg. 108-113. <https://alejandralopezgabrielidis.com/assets/transparencia-y-sospecha.pdf>

Navarro, T. (2021, 7 d'abril). Feminismo de datos: combatir la desigualdad en la tecnología y la sociedad. *El salto*.
https://www.elsaltodiario.com/atenea_cyborg/feminismo-de-datos-combatir-la-desigualdad-en-la-tecnologia-y-la-sociedad

Steyerl, H. (2018). *Arte duty free. El arte en la guerra civil planetaria*. Caja Negra Editora

Zafra, R. (2010). *Un cuarto propio conectado. (Ciber)espacio y (auto)gestión del yo*. Fórcola Ediciones

Imatges

Arnall, T. (2014). *Internet Machine (trailer)* [vídeo]. Vimeo.
<https://vimeo.com/95044197>

Baker, C (2008). *Hello World! or: How I Learned to Stop Listening and Love the Noise* [vídeo]. Vimeo.
<https://vimeo.com/1553583>

Bentham, J. (1843). Plànol del Panòptic [plànol]. *The works of Jeremy Bentham* vol. IV, 172-3.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Panopticon.jpg>

CSIRO (1952). *Ordinador CSIR MK1* [fotografia]. Scienceimage
<https://www.scienceimage.csiro.au/library/technology/i/3916/csir-mk1-computer/>

Kantayya, S. (2020). *Coded Bias* [pel·lícula]. 7th Empire Media.
<https://www.codedbias.com/>

Kessels, E (2011). *24HRS in photos* [fotografia d'una instal·lació].
<https://www.erikkessels.com/24hrs-in-photos>

No CCTV (2013). *Human CCTV - Privacy Mask by Brett Wilde* [fotografia]. Flickr
<https://www.flickr.com/photos/no-cctv/8960272042/in/photostream/>

Pahl, G. (1930). *Berlin, Roboter mit seinem Erfinder* [fotografia]. Das Bundesarchiv.
<https://www.bild.bundesarchiv.de/dba/de/search/?query=Bild+102-09312>

XKCD (2013). *Opinions on Internet privacy* [vinyeta].
<https://xkcd.com/1269/>

